

TRANSFORMATIV BYOMDANNELSE

*Undersøgelse af konfliktområder i de indledende faser af kommunal
byplanlægning i omdannelsen af eksisterende bykvarterer*

Bevaring og Transformation

Inspirationswebinar den 15. november 2023

*Kasper Albrechtsen
Arkitektskolen Aarhus*

INTRO

Projektet Transformativ Byomdannelser har undersøgt konfliktområder, der hindrer en styrket forståelse og anvendelse af eksisterende bykvaliteter ved omdannelse af eksisterende bykvarterer. Formålet har været at undersøge muligheder for at fremme en større rolle for det eksisterende i tidlig kommunal byplanlægning, med det formål at skabe sammenhængende og kontinuerlig byomdannelse. Resultaterne peger på behovet for en forandrende tilgang til byomdannelse, der fokuserer på ændringer i stedskonstruktion af det eksisterende og anerkender betydningen af politisk lederskab, strategisk arkitekturpolitisk varetagelse og kommunal inddragelse i de tidlige faser af processen.

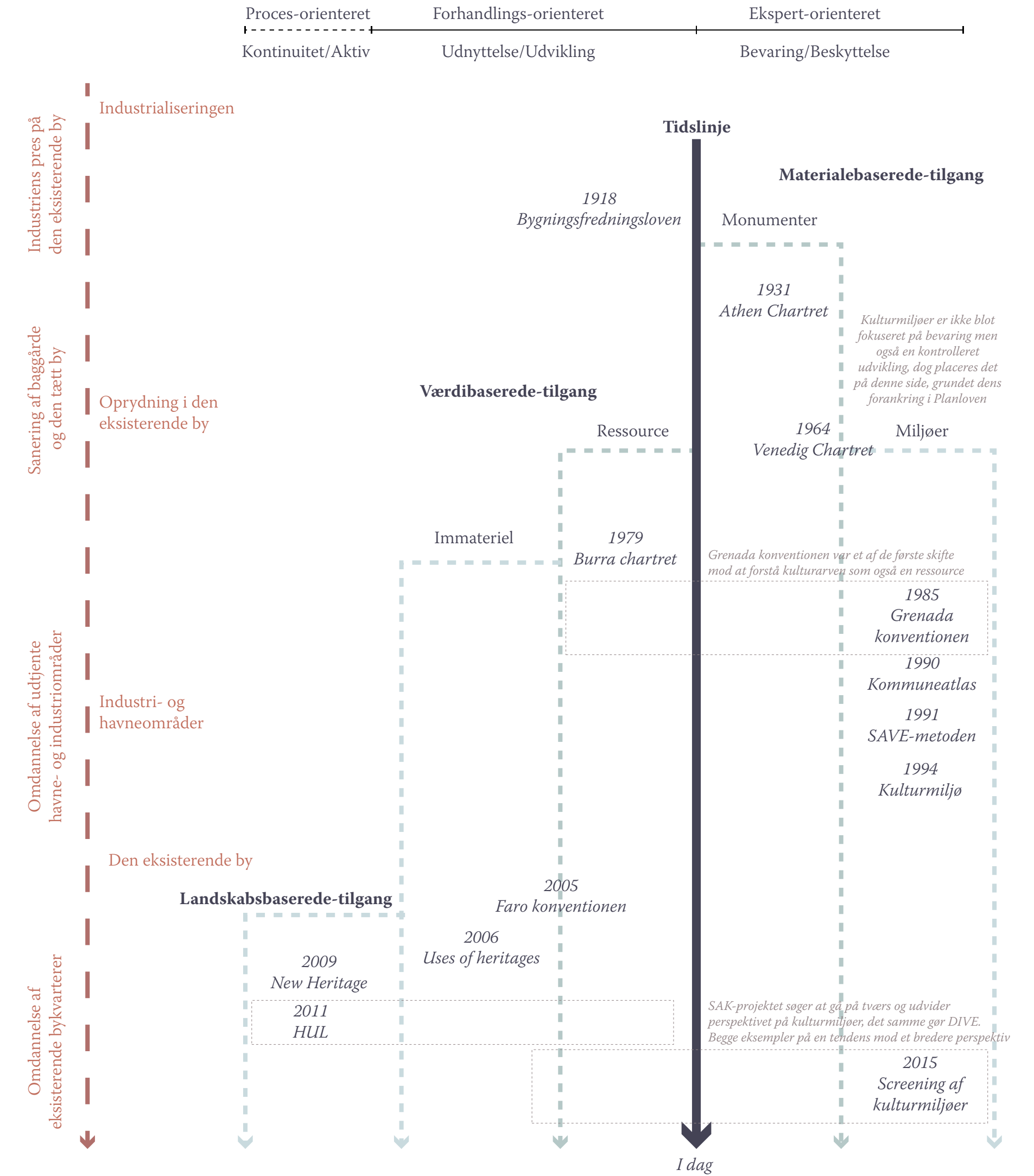
INTRO

3

*Transformativ Byomdannelse
Bevaring og Transformation
Inspirationswebinar, Dansk Byplanlaboratorium*

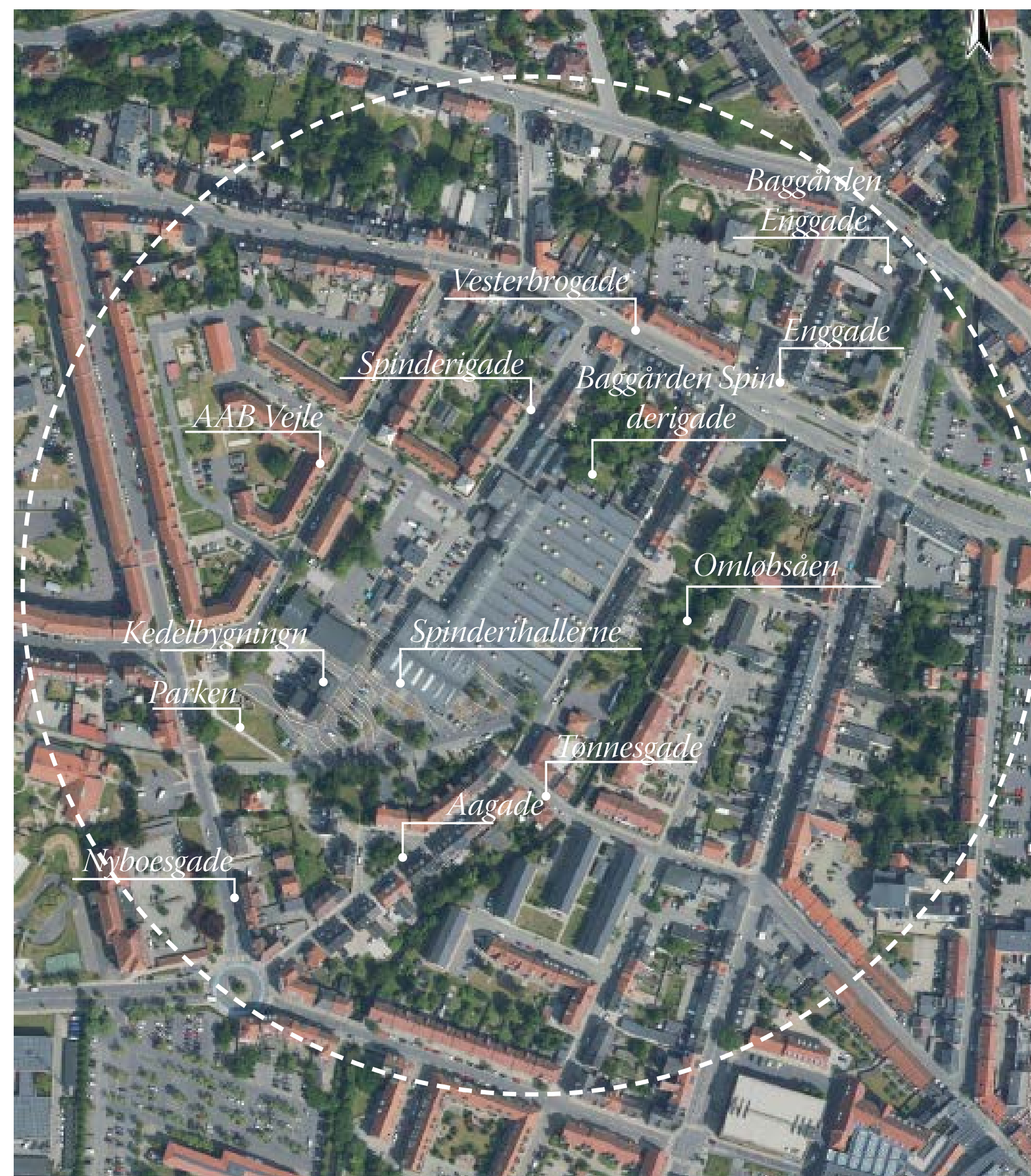
NUVÆRENDE VÆRKTØJER OG UDVIKLINGEN I TILGANGEN TIL DET EKSISTERENDE

SPINDERIKVARTERET

Casestudie

SPINDERIKVARTERET

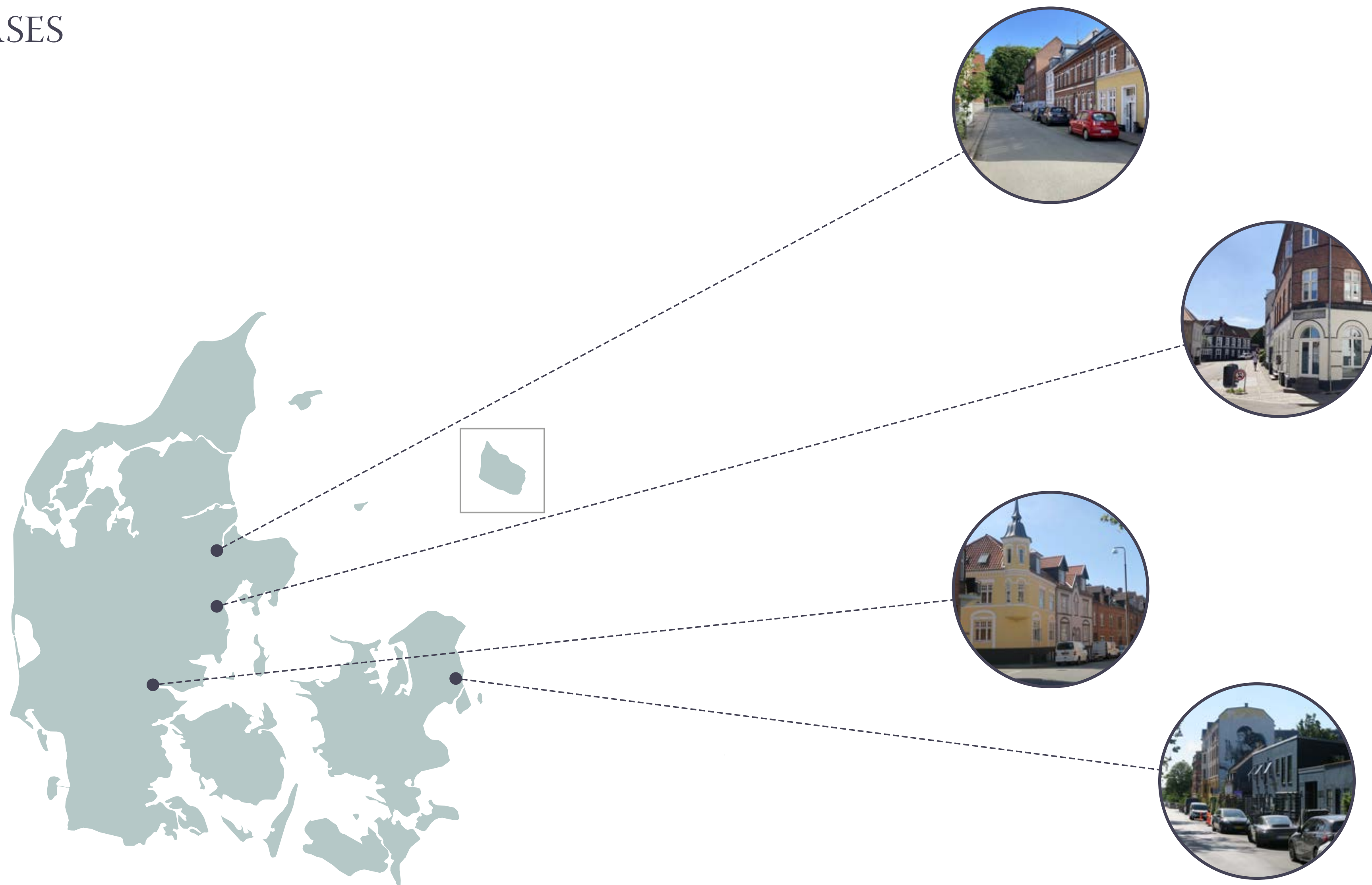
6

*Transformativ Byomdannelse
Bevaring og Transformation
Inspirationswebinar, Dansk Byplanlaboratorium*

SPINDERIKVARTERET

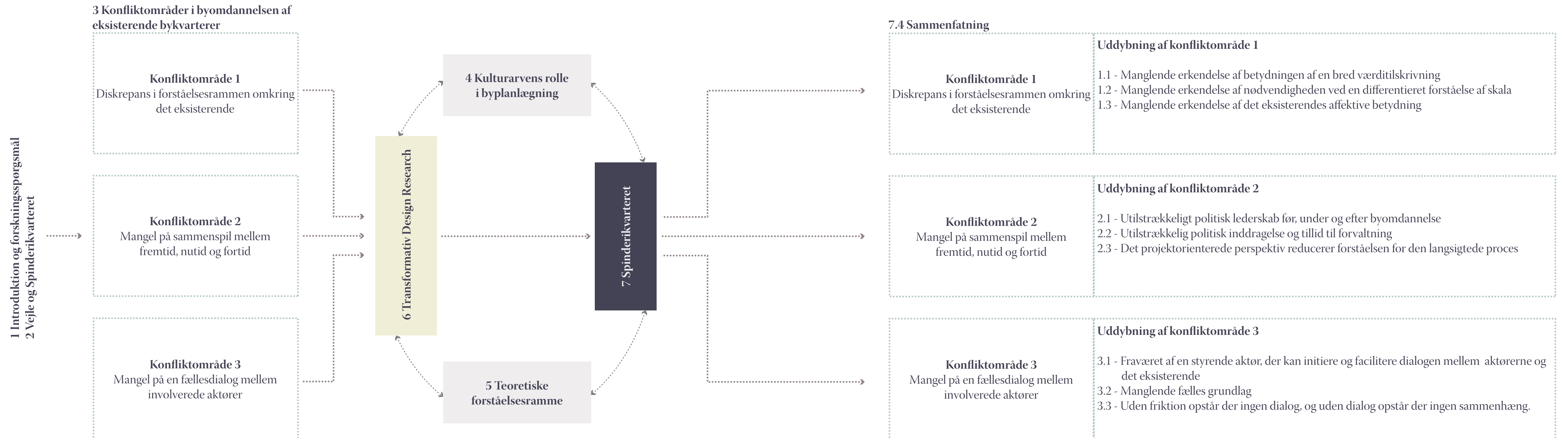
REFERENCECASES

KONFLIKTOMRÅDER

KONFLIKTOMRÅDER

<p>Konfliktområde 1 Diskrepans i forståelsesrammen omkring det eksisterende</p>	<p>Uddybning af konfliktområde 1</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1 - Manglende erkendelse af betydningen af en bred værditilskrivning 1.2 - Manglende erkendelse af nødvendigheden ved en differentieret forståelse af skala 1.3 - Manglende erkendelse af det eksisterendes affektive betydning
<p>Konfliktområde 2 Mangel på sammenspil mellem fremtid, nutid og fortid</p>	<p>Uddybning af konfliktområde 2</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1 - Utilstrækkeligt politisk lederskab før, under og efter byomdannelse 2.2 - Utilstrækkelig politisk inddragelse og tillid til forvaltning 2.3 - Det projektorienterede perspektiv reducerer forståelsen for den langsigtede proces
<p>Konfliktområde 3 Mangel på en fællesdialog mellem involverede aktører</p>	<p>Uddybning af konfliktområde 3</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1 - Fraværet af en styrende aktør, der kan initiere og facilitere dialogen mellem aktørerne og det eksisterende 3.2 - Manglende fælles grundlag 3.3 - Uden friktion opstår der ingen dialog, og uden dialog opstår der ingen sammenhæng.

KONFLIKTOMRÅDER

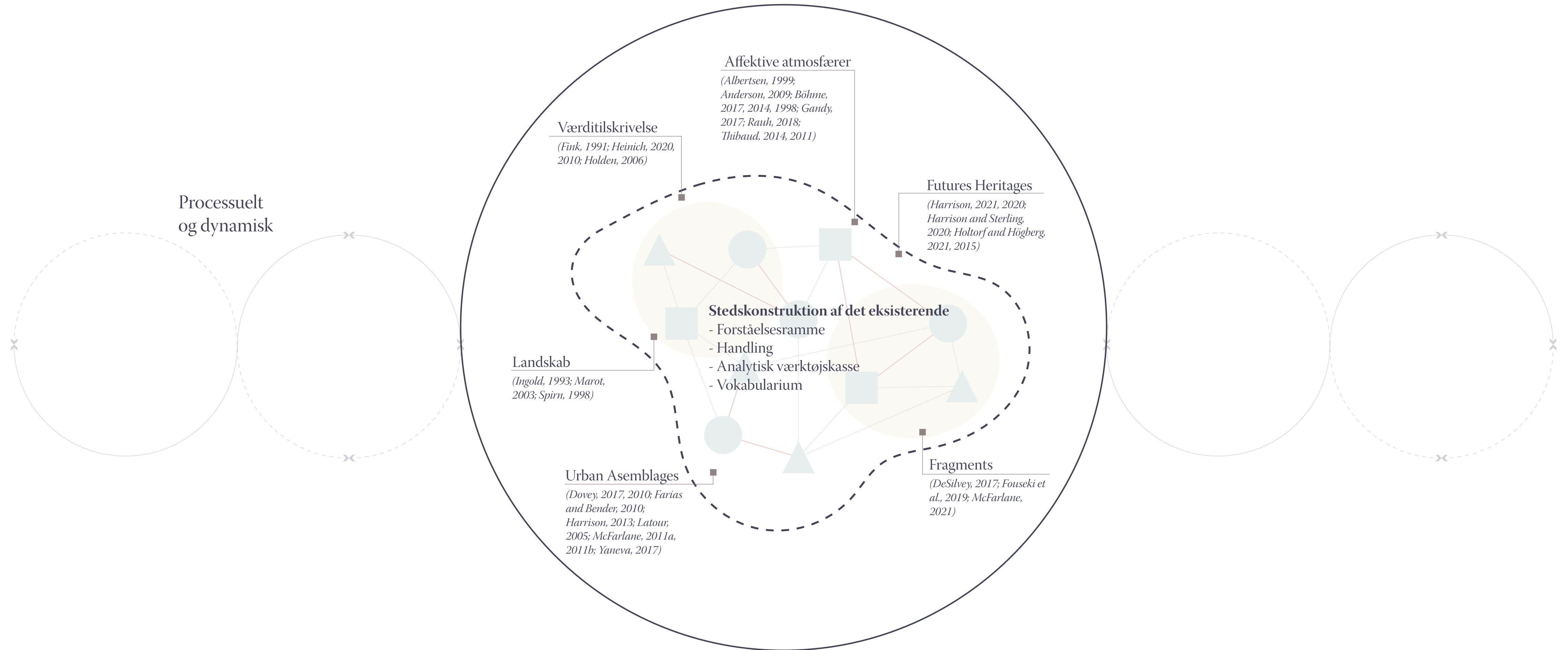
Uddybet konfliktområde	Relateret til Spinderikvarteret	Relateret til referencecases
Konfliktområde 1: Diskrepans i forståelsesrammen omkring det eksisterende		
1.1 Manglende erkendelse af betydningen af en bred værditilskrivning	I den indledende fase af projektet var det udfordrende at tydeliggøre betydningen af værdierne og kvalitetene i Spinderikvarteret. Dog blev det gradvist lettere over tid i kraft af inddragelsen af flere perspektiver og forskellige former for værditilskrivning i stedskonstruktionen	I referencecasene var der i varierende grad en mangel på perspektiver vedrørende værditilskrivning. I Provstevej kvarteret var der en overdreven fokusering på instrumentelle værdier, mens disse værdityper var fuldstændigt fraværende i Tøjhushavekvarteret, hvor også de oplevede værdier ikke blev inddraget.
1.2 Manglende erkendelse af nødvendigheden ved en differentieret forståelse af skala	De indledende trin med afgrænsning og betegnelsen "Vestbyens Arbejderkvarter" afspejlede en begrænset forståelse af skala, hvilket gjorde det vanskeligt at beskrive værdierne i det eksisterende. Introduktionen af fragmentbegrebet var imidlertid med til at ændre denne situation. Desuden er det afgørende at betragte bykvarterets skala, da en for stor skala kan føre til tab af sammenhæng. Spinderikvarteret fremkom i den sammenhæng passende.	Manglen på forståelse af skala var tydelig i alle referencecasene, særligt i Tøjhushavekvarteret og Ø-gadekvarteret, hvor det projektorienterede perspektiv dannede grundlag for konflikterne. Derudover var Provstevej kvarterets afgrænsning for stor, hvilket resulterede i mange forskellige perspektiver og forståelser af stedet, der ikke kunne sammenbindes.
1.3 Manglende erkendelse af det eksisterendes affektive værdier	Inddragelsen af borgernes perspektiver gennem dialogvandringerne medførte en betydelig ændring i den måde, hvorpå det eksisterende blev beskrevet. De affektive atmosfærer frembragte en dybere forståelse og interesse for det eksisterende, hvilket blev tydeligt demonstreret ved Styregruppemødet den 11. oktober 2021.	I Provstevej kvarteret blev det tydeligt, at deltagerne beskrev de affektive værdier i området. Dog var både kommunen og rådgiverne ude af stand til at håndtere disse værdier og reagerede primært med fokus på objektive værdier, hvilket resulterede i en åbenlys konflikt. Et lignende mønster kunne også i særlig grad iagttages i Tøjhushavekvarteret, hvor borgerne følte sig overset og misforstået.
Konfliktområde 2: Mangel på sammenspil mellem fremtid, nutid og fortid		
2.1 Utilstrækkeligt politisk lederskab før, under og efter byomdannelse	Byrådets politiske lederskab, manifesteret gennem vedtagelsen af både Resiliensstrategien og Midtbyvisionen, udgjorde grundlaget for en forandringsorienteret tilgang til planlægningspraksis i Spinderikvarteret og gav forvaltningen et mandat til at håndtere byomdannelsen i et andet tempo, samt undersøge egen praksis.	De skiftende forklaringer fra forskellige rådmænd vedrørende projektet i Ø-gadekvarteret bidrog til at skabe frustration blandt borgerne og udgør et tydeligt eksempel på, hvordan det manglende politiske lederskab vanskeliggør forvaltningens evne til at handle og indgå i dialog. Samtidigt tydeliggør afvisningen af projektet, styrken ved lederskabet.

2.2 Utilstrækkelig politisk inddragelse og tillid til forvaltning	Politiske visioner blev anvendt som grundlag for at drøfte forskellige aspekter af det eksisterende, hvilket sikrede en tæt dialog mellem Byråd og forvaltning. Dette bidrog til opbygningen af tillid, hvilket blev bekræftet på temamødet den 29. marts 2023, hvor forvaltningen fik fornyet politisk mandat til fortsat omdannelse i Spinderikvarteret.	I Tøjhushavekvarteret handlede kommunen på bagkant af kritikken og i sidste ende ændrede politikkerne præmissen for projektet. Dette skabte et udfordrende miljø, hvor forvaltningen havde svært ved at agere. Der fremkom som en mangel på tillid til, at forvaltningen kunne frembringe deres faglige vurdering af projektet.
2.3 Det projektorienterede perspektiv reducerer forståelsen for den langsigtede proces.	I dialogen, mellem kommunen og udvikleren vedrørende fortætningen i Baggården Spinderigade, blev forskellen tydelig mellem en isoleret fokusering på udviklerens projekt og en forståelse af det eksisterende som grundlag, der skulle styrkes gennem udviklerens projekt. Den sidstnævnte dialog medførte et langsigtet perspektiv hos alle involverede aktører.	Dette blev iagttaget i alle tre referencecases og udgjorde en grundlæggende årsag til konflikterne. Der var en mangel på perspektiver, der kunne forklare, hvorfor et bestemt projekt blev valgt frem for et andet. Et langsigtet perspektiv baseret på det eksisterende og visioner var fraværende, hvilket gav plads til udviklernes projektorienterede tilgang.
Konfliktområde 3: Mangel på en fællesdialog mellem involverede aktører		
3.1 Fraværet af en styrende aktør, der kan initiere og facilitere dialogen mellem aktørerne og det eksisterende	Uden Vejle Kommune i en styrende og proaktiv rolle gennem hele processen ville dialogen med de forskellige aktører og internt i kommunen ikke have fundet sted. Dette understregede behovet for en styrende aktør, der kan være til stede konstant og vedvarende.	I Provstevej kvarteret tog kommunen initiativ til både udviklingsplanen og lokalplanen. Ikke desto mindre afslører manglen på sammenhæng mellem disse planer behovet for, at kommunen påtager sig en langvarig styringsrolle og ikke blot initierer enkeltstående projekter uden tilstrækkelig sammenhæng.
3.2 Manglende fælles grundlag	Der opstod flere eksempler på, hvordan et fælles grundlag frembragte en dialog mellem forskellige aktører og dannede udgangspunkt for en fælles retning. Både anvendelsen af stedskonstruktionen i Baggården Spinderigade og omtalen af det eksisterende i forhold til erhverv og den blandede by skabte en tværgående dialog blandt aktørerne. Arkitekturpolitikken står også som et stærkt eksempel.	I Tøjhushavekvarteret manglede der et fælles grundlag, hvorfra aktørerne kunne indlede en dialog. Dette resulterede i kritik af projektet fra forskellige perspektiver, og der blev reageret med svar fra forskellige perspektiver. I Ø-gadekvarteret blev helhedsplanen anvendt som et fælles grundlag, men det blev tydeligt fortolket meget forskelligt af aktørerne. Dette eksempel understreger også vigtigheden af behovet for politisk lederskab til det etablerede fælles grundlag.
3.3 Uden friktion opstår der ingen dialog, og uden dialog opstår der ingen sammenhæng	Forskellige politiske visioner og det at, "man var ved at kigge på hele kvarteret så derfor måtte udviklerne vente", skabte friktion i byomdannelsen. Disse friktioner krævede, at flere aktører måtte indgå i en dialog for at kunne få deres projekter videre, hvilket skabte det nødvendige handlingsrum til at etablere en samtale om sammenhænge.	I både Tøjhushavekvarteret og Ø-gadekvarteret stod udviklerne ikke over for nogen væsentlig friktion, de kunne igangsætte deres projekter uden større hindringer. Først efter at projekterne allerede var udviklet, stødte de på friktion som følge af borgernes utilfredshed. Denne tilgang bidrager til at skabe utilfredshed blandt borgerne i forhold til politikerne og forvaltningen.

DET EKSISTERENDE

En processuel og relationl stedskonstruktion

NYT VOKABULARIUM STEDSKONSTRUKTION AF DET EKSISTERENDE

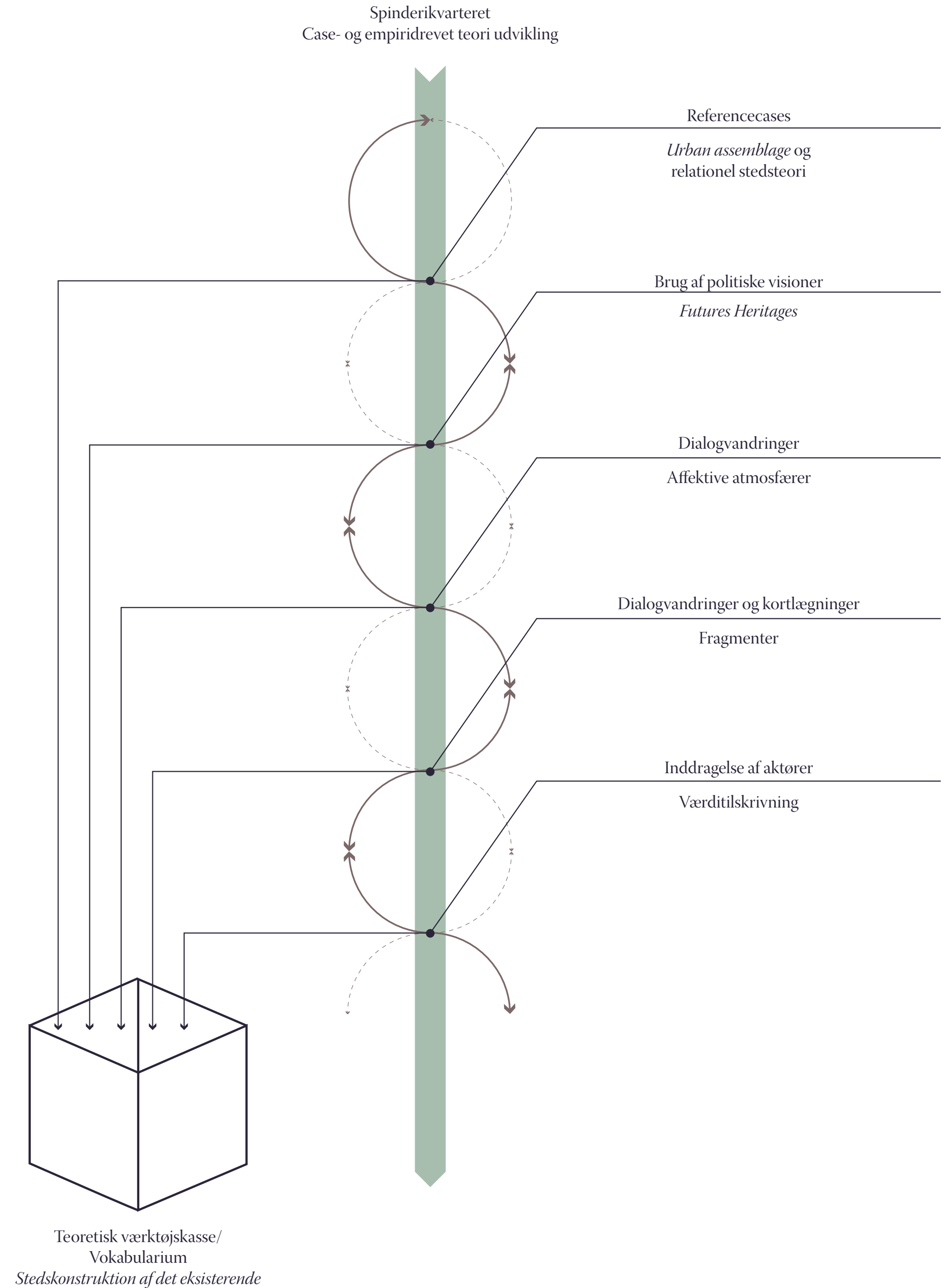
NYT VOKABULARIUM STEDSKONSTRUKTION AF DET EKSISTERENDE

Begrebet det eksisterende

Et kernebegreb i afhandlingen og bidrag til nyt
perspektiv på den arkitektoniske kulturarv

15

*Transformativ Byomdannelse
Bevaring og Transformation
Inspirationswebinar, Dansk Byplanlaboratorium*

DET EKSISTERENDE STEDSKONSTRUKTION

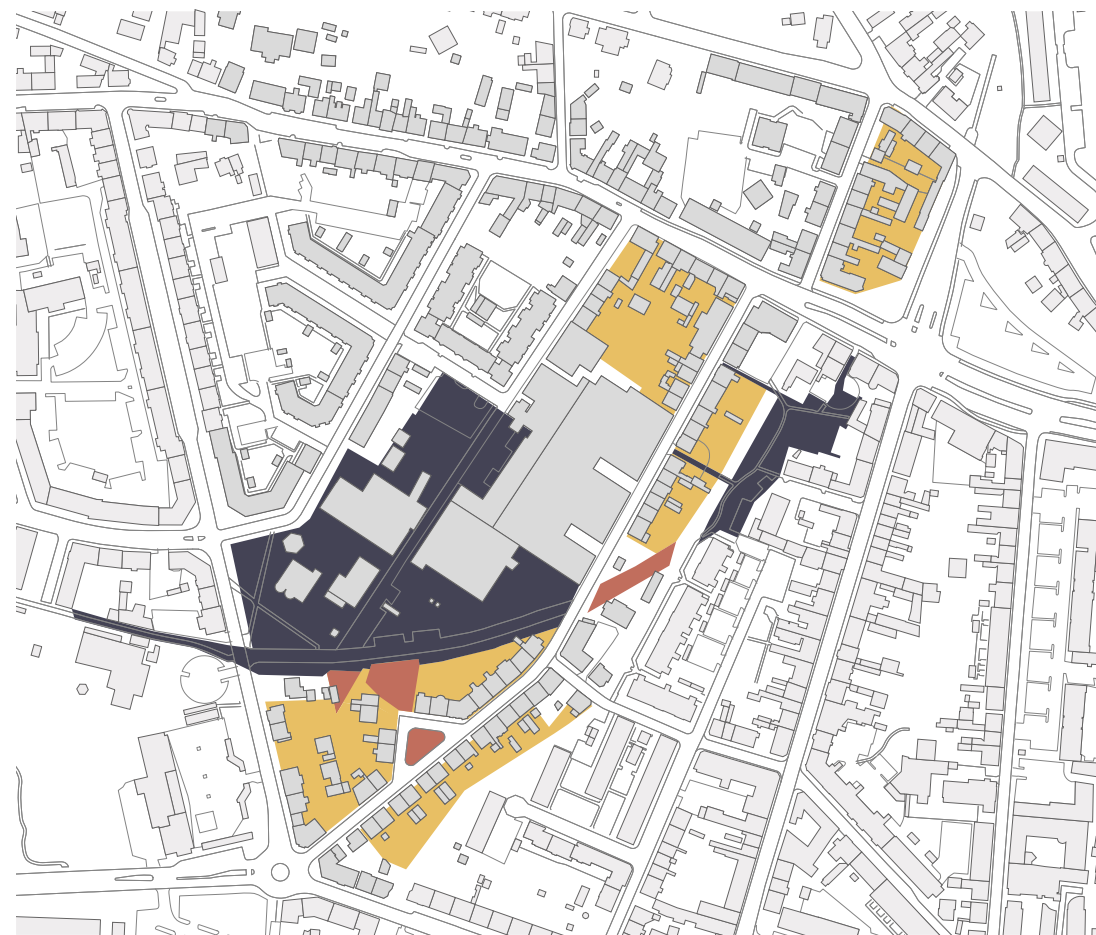
Kortlægninger og mappings
Fra stedsanalyse til stedskonstruktion

Spinderihallernes store arealer

Grøn lommepark ved Bindeballestien

Pladser og rum

- *Tomme arealer*
- *Funktionstømte gårdsrum*
- *Offentlige pladser*

Kortlægninger og mappings
Fra stedsanalyse til stedskonstruktion

DET EKSISTERENDE STEDSKONSTRUKTION

DET EKSISTERENDE STEDSKONSTRUKTION

Tæt struktur og fine bygninger

En god udnyttelse af en industri ejendom

Der er forsøgt at gården til samlingssted

Flowers is cosy and nice. To see beauty in a little boring and not so exciting area.

Smukke træer og flotte bygninger/tårne

Det ser ud til at her før i tiden boede nogle rige/særlige mennesker. Måske en direktør?

Forfald, historie, skjult

Brosten, et levn fra gamle dage

Elsker de gamle bygninger. De er med til at sikre den fortsatte charme i området

Gammel industri tank, moderne graffiti, sociale haver

Jeg kan identificere mig med det og kan se fortællinger om hverdagen gennem lugen i bygningen

Tidslomme

(FOR)HANDLINGSRUM

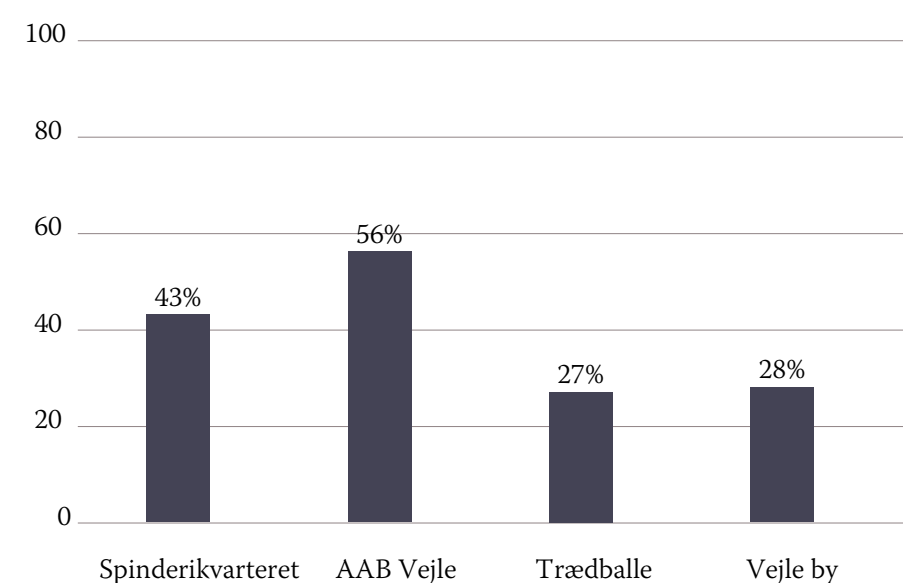
Arkitekturpolitisk varettagelse af byens omdannelse

(FOR)HANDLINGSRUM

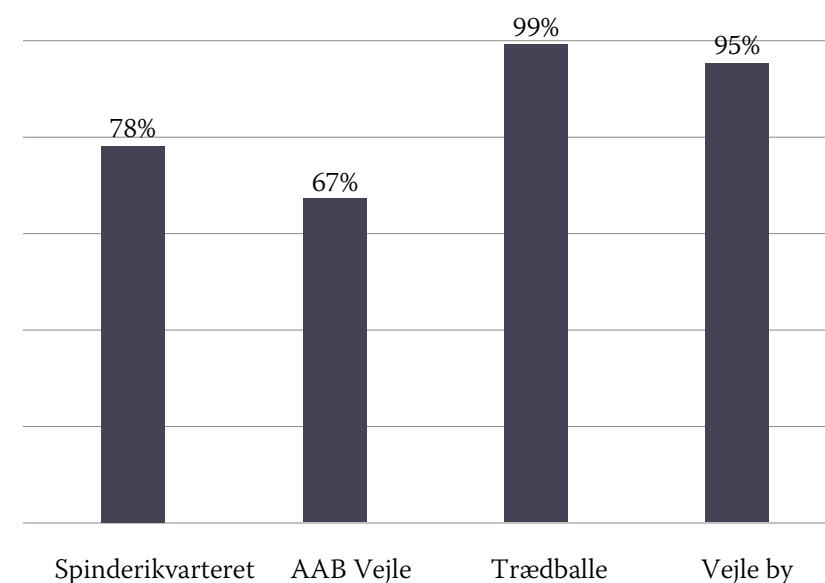

(FOR)HANDLINGSRUM

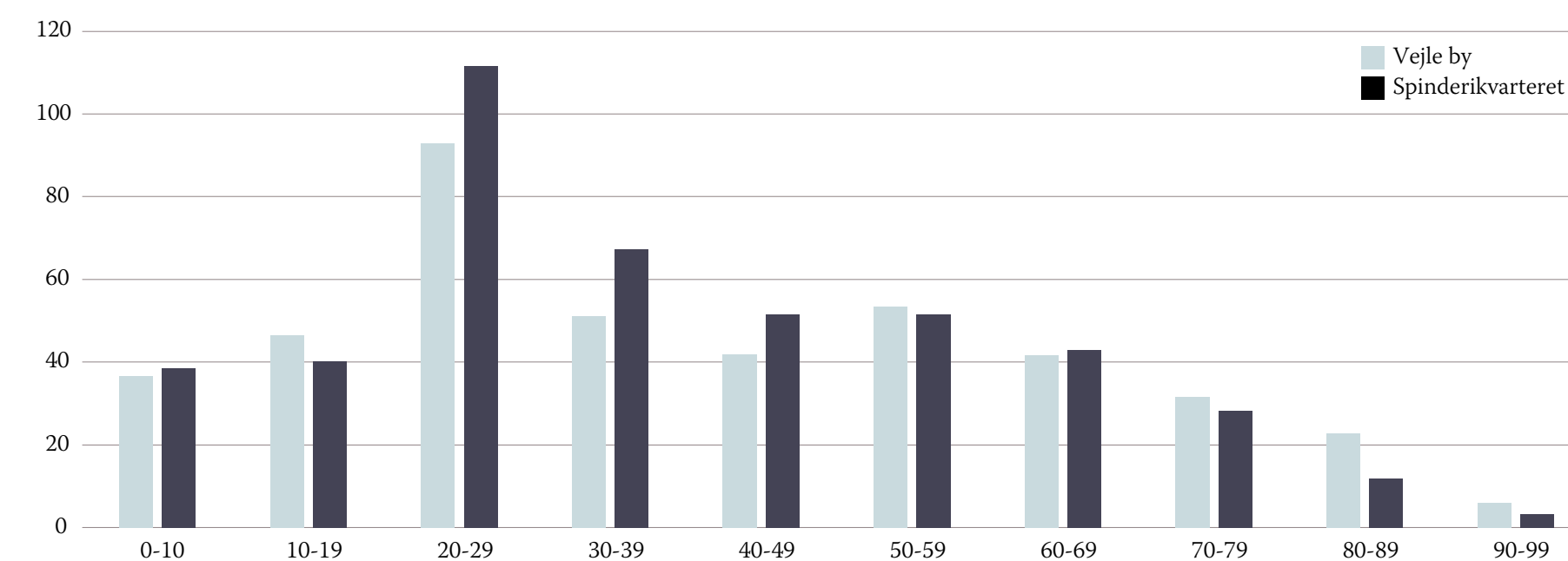
Andel kun grundskole

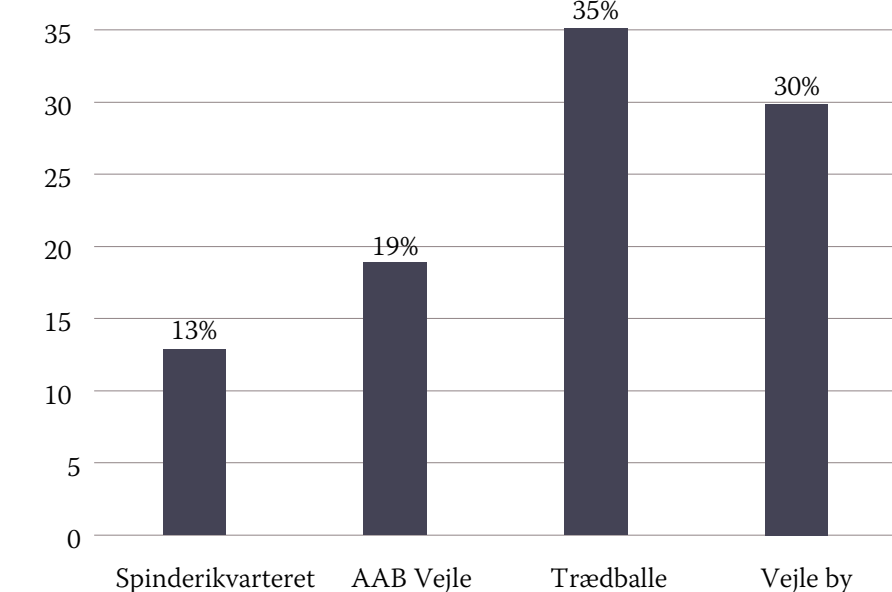
Gennemsnitsindkomst ift. Region Syddanmark

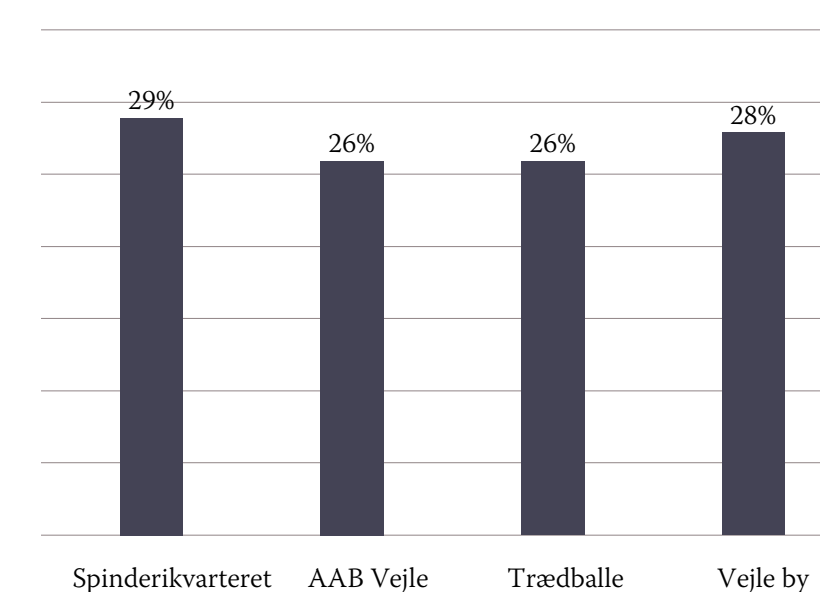
Fordeling af aldersgrupper

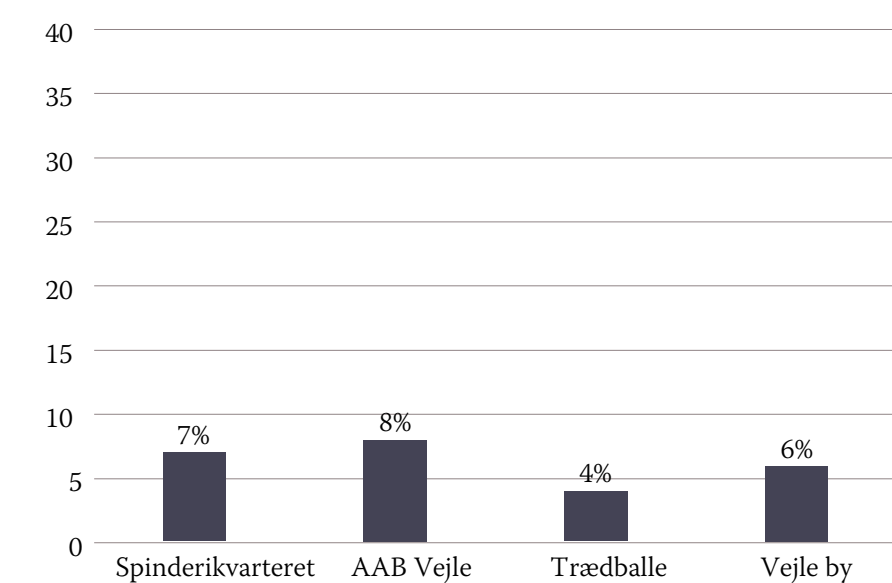
Par med børn

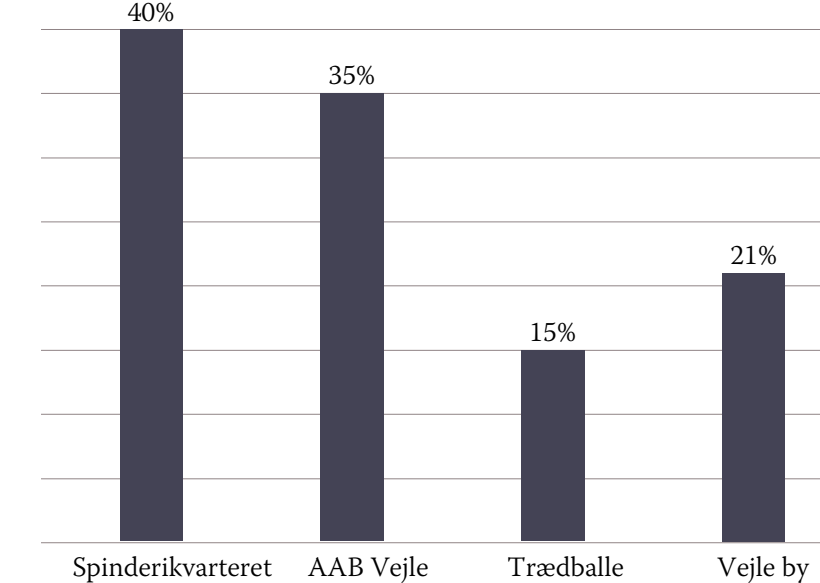
Par uden børn

Enlige med børn

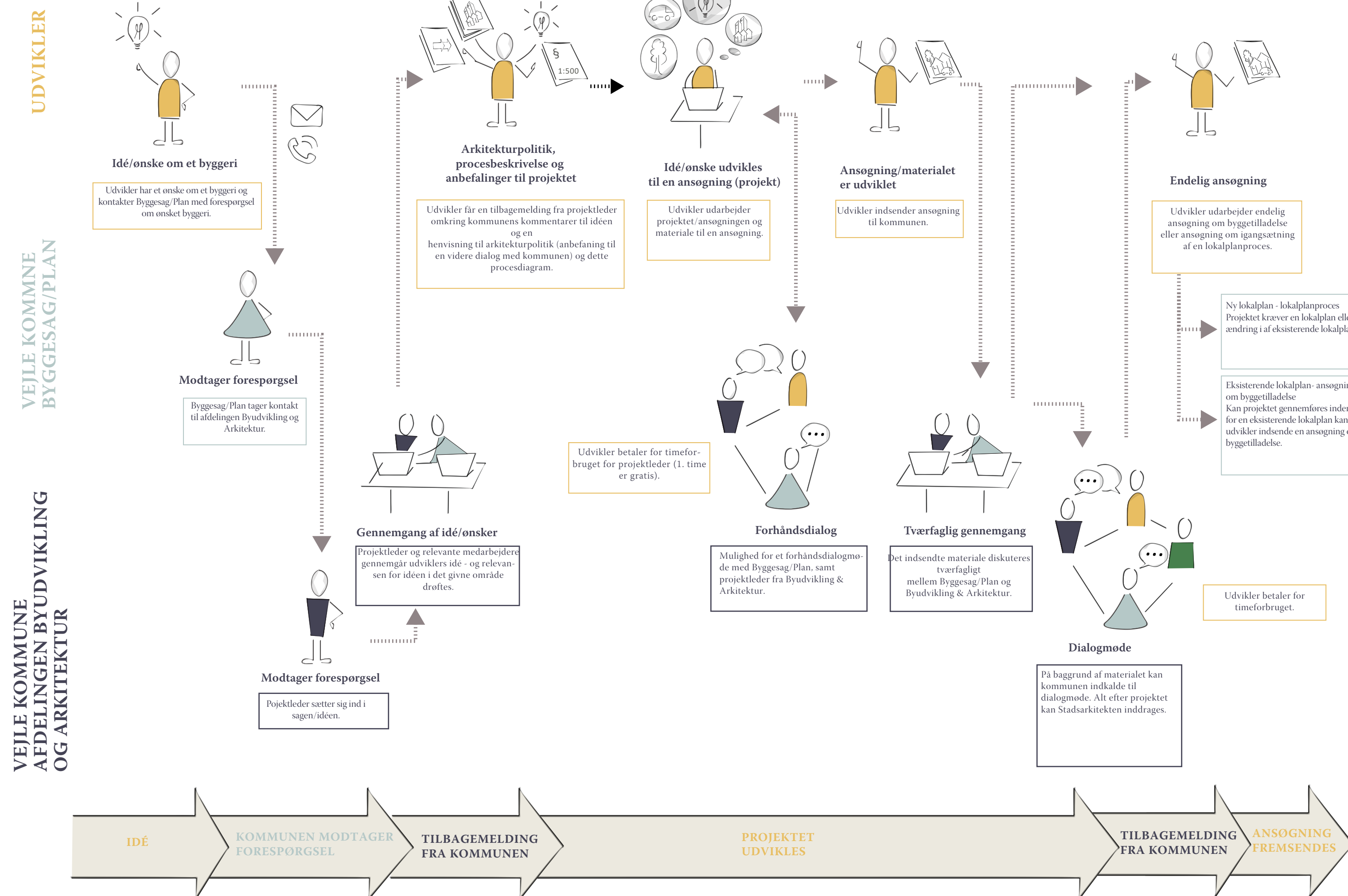

Enlige uden børn

(FOR)HANDLINGSRUM

Proces for spinderikvarteret

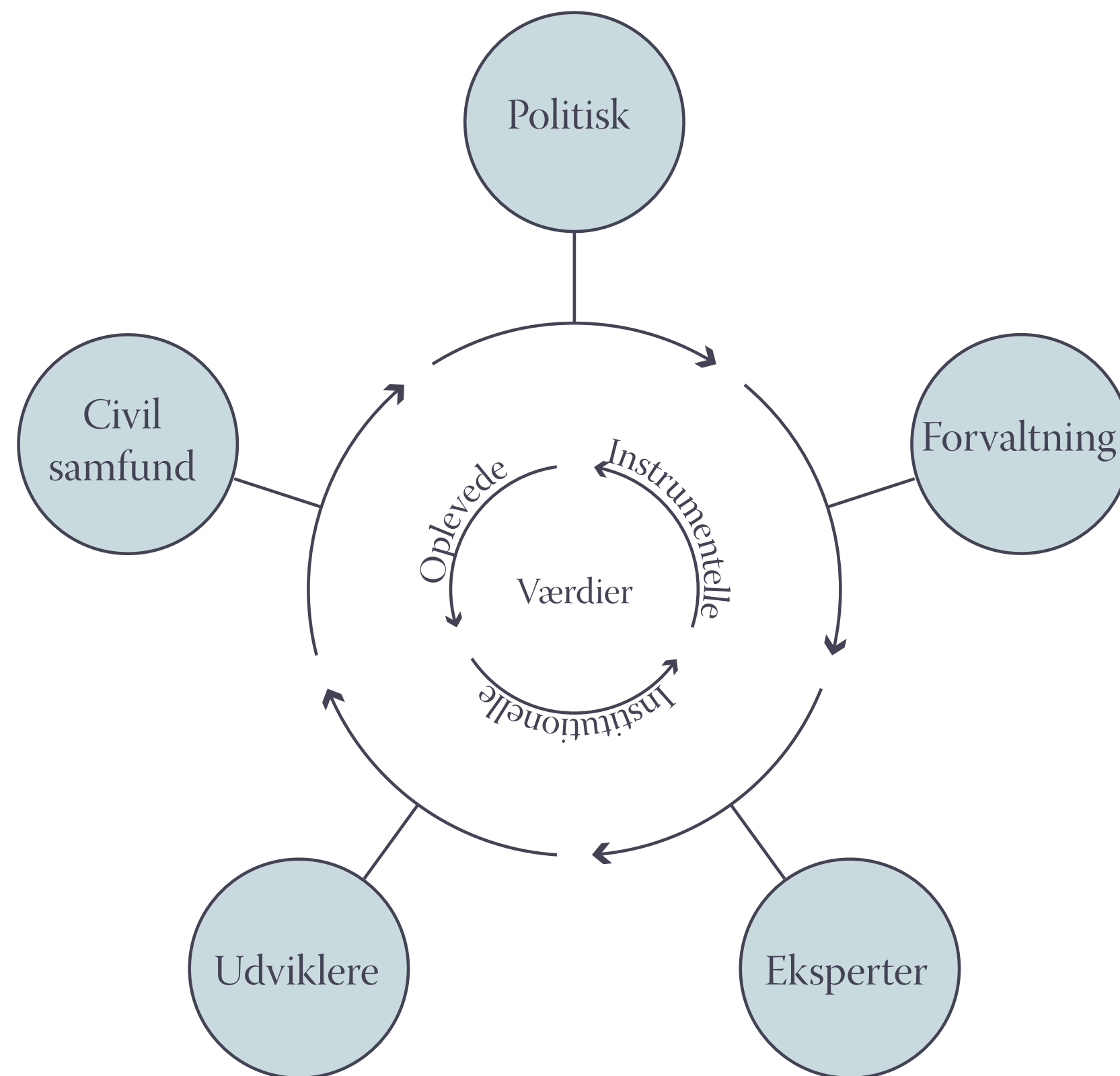

ANBEFALINGER

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

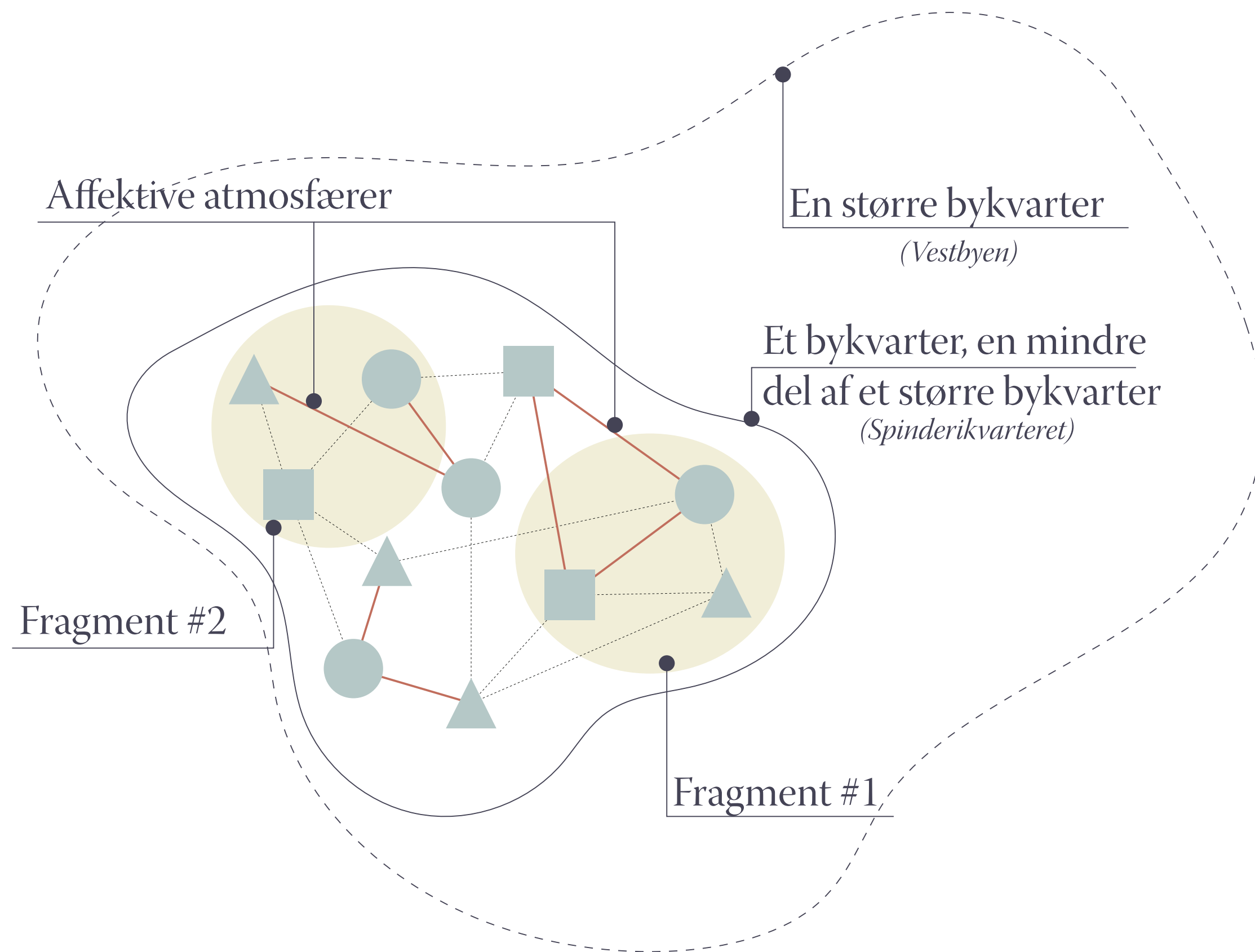

ANBEFALINGER

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

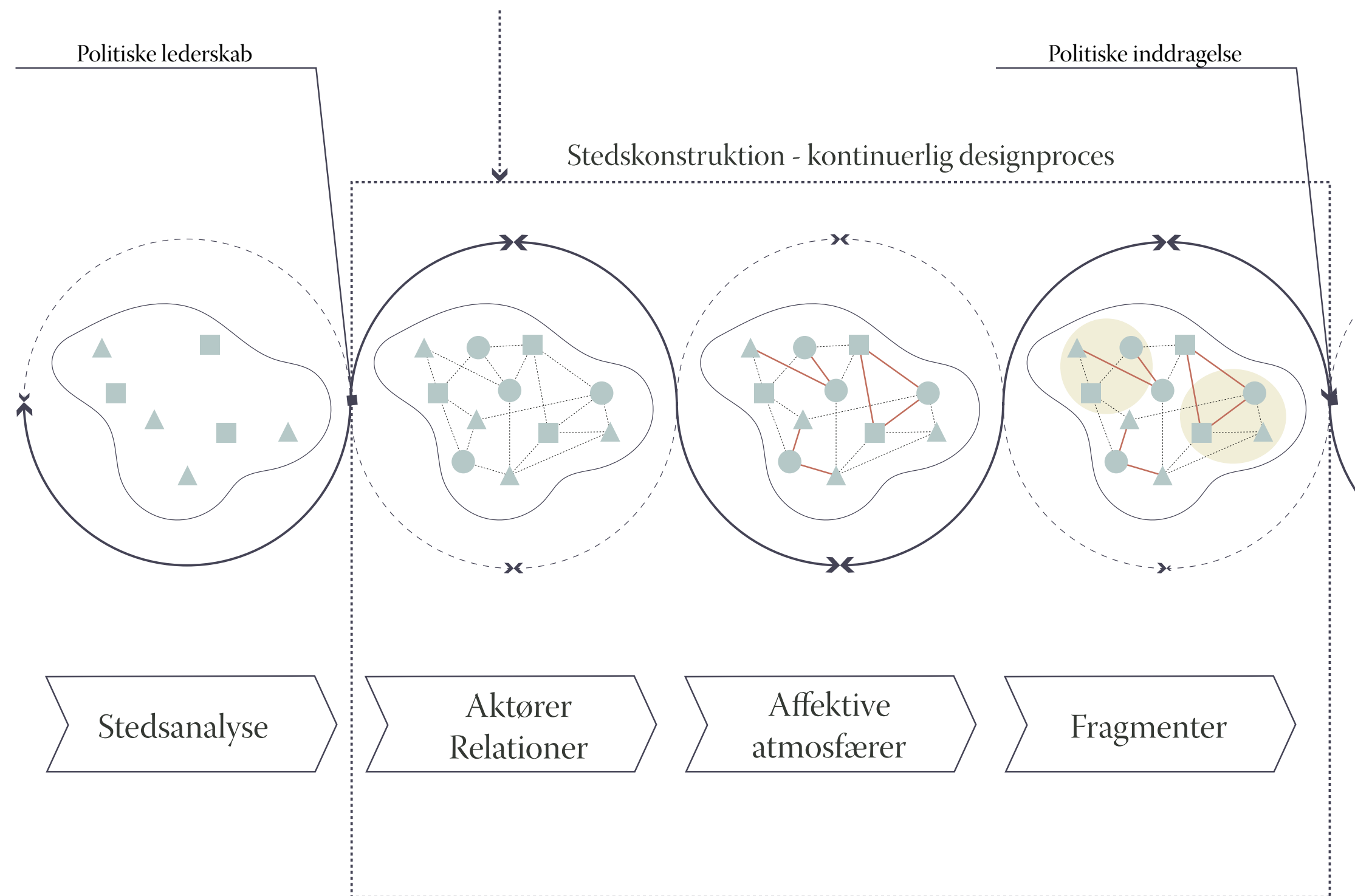
1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

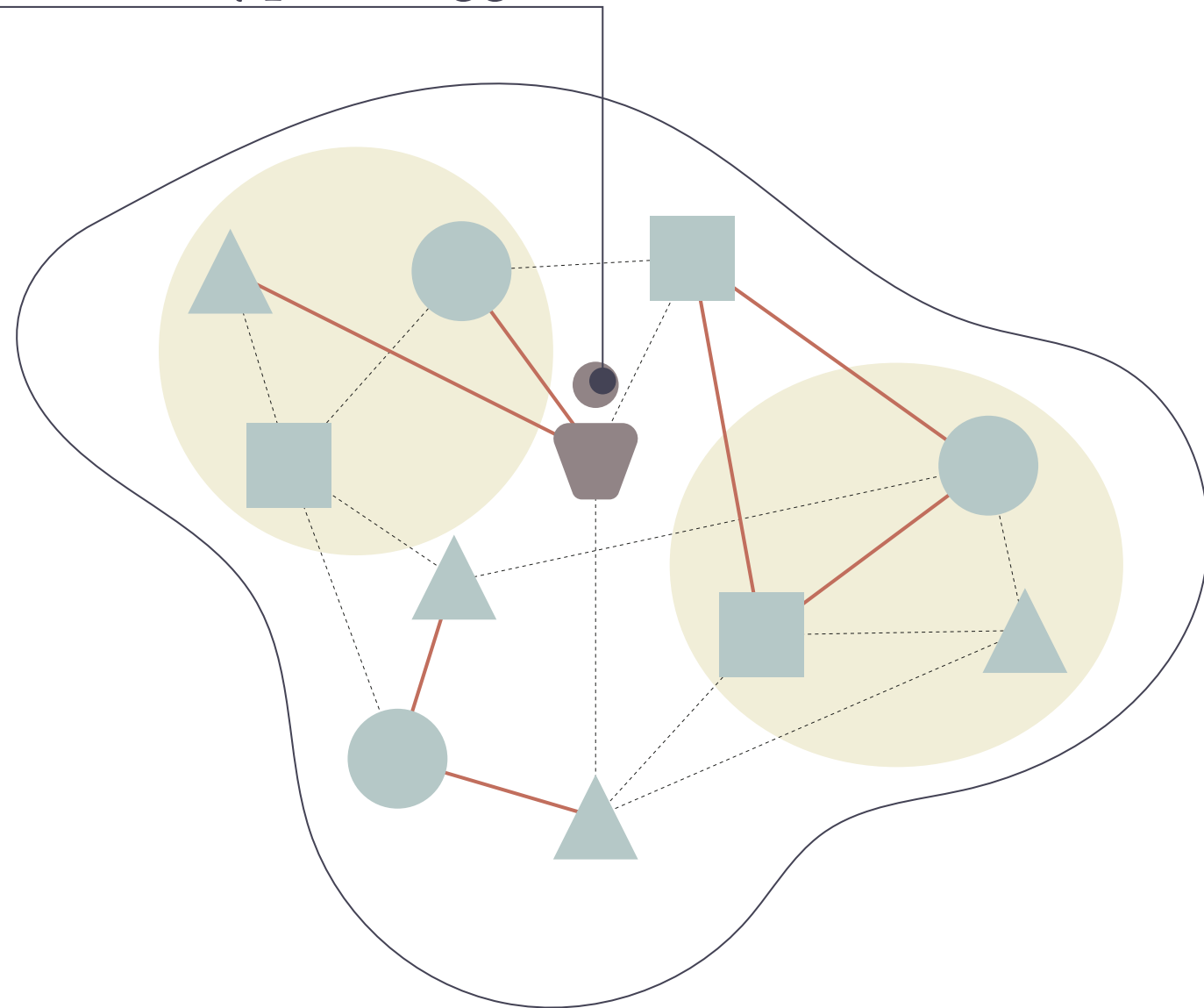
1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformative byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

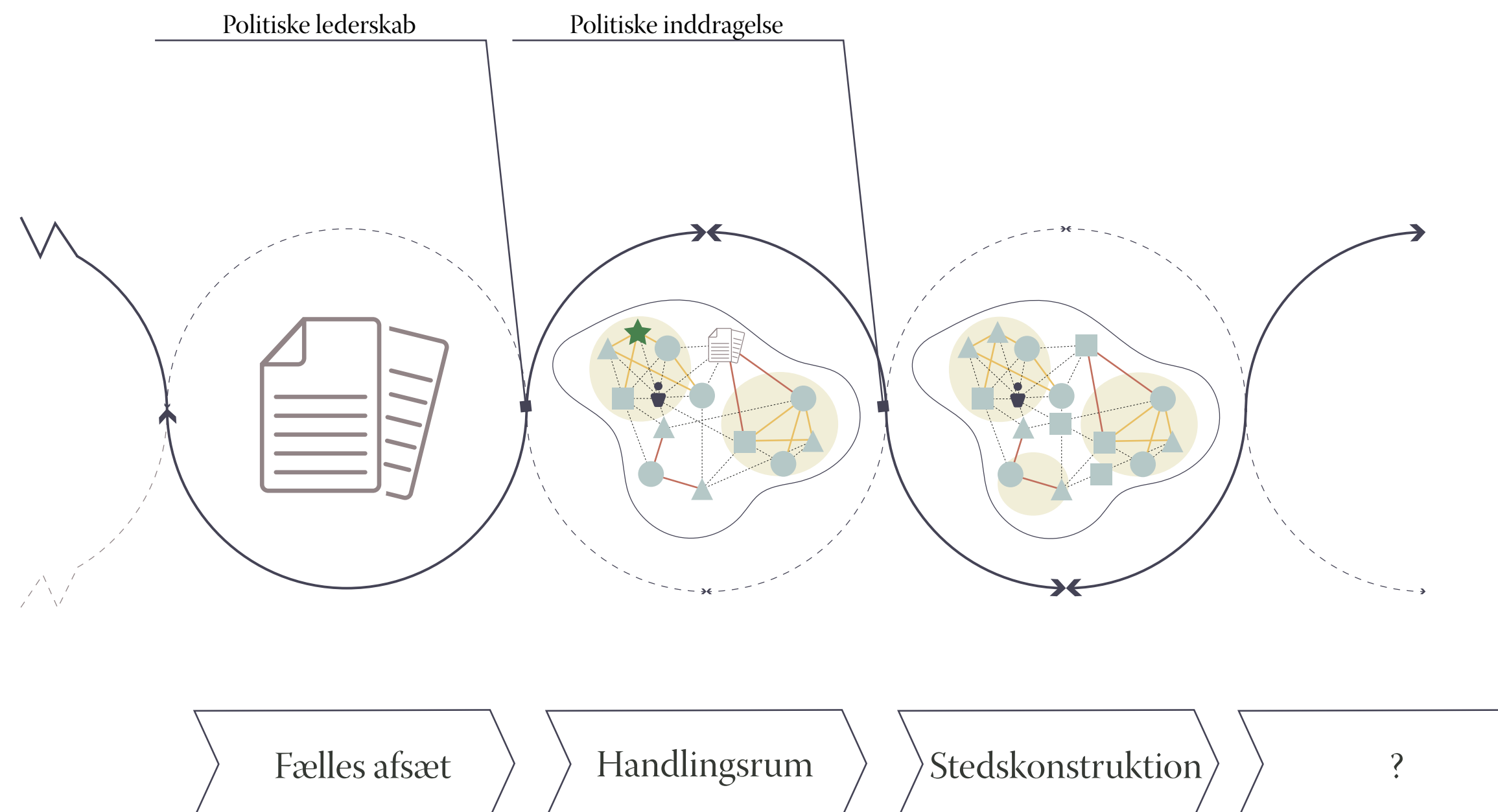
1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

Den kommunale byplanlægger

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformative byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformative byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

ANBEFALINGER

1. En transformativ byomdannelse bør udføres med en bred værditilskrivning
2. En transformativ byomdannelse bør tilgås med en differentieret skalaforståelse
3. Stedskonstruktionen i en transformativ byomdannelse bør indeholde de affektive atmosfærer
4. Større fokus på sammenspillet mellem forvaltning og det politiske
5. Stedskonstruktionen bør forstås som en kontinuerlig designproces
6. Styrk den kommunale organisation og byplanlæggerens rolle i transformativ byomdannelse
7. Nødvendigheden ved et fælles grundlag for den transformativ byomdannelse
8. Forskyd dynamikken og skab friktion i transformativ byomdannelse

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN!

Kasper Albrechtsen

kal@aarch.dk

52 19 16 10

Hvis interesserede kan afhandlingen hentes via link: <https://adk.elsevierpure.com/da/publications/transformativ-byomdannelse-unders%C3%B8gelse-af-konflikt-omr%C3%A5der-i-de-i>

